

Mundus Aspectabilis Philosophice Consideratus

Falck, Joseph

Augustae Vindelicorum, 1740

§. VIII. De imagine in oculo picta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95848](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95848)

Latera verò NM, EC, SO tendunt ad punctum declinationis H. Superest jam determinanda horum omnium longitudo, sumptis mensuris ex linea parallela AU. Igitur pro determinando latere declinante MN, sumptâ illius mensurâ NA, ducatur AG, hæc abscondet latus in M. Pro determinando latere inclinato NE, sumptâ hîc eâdem mensurâ NA, ducatur TAE, erit E punctum lateris extremum. Pro alio latere elevato NX, sumptâ illius mensurâ NV, ducatur UD, hæc terminabit latus in puncto X. Inventis his tribus punctis habentur reliqua per intersectiones linearum, ad sua quæque puncta tendentium.

§. VIII.

De imagine in oculo picta.

QUæ hactenus dicta sunt, eò tendunt omnia, ut visionem explicent per imaginem in oculo representatam: & quamvis fortasse huc non pertinentia aliquibus videri possint, sunt tamen necessaria ad explicandum actum physicum & naturalem potentiæ inter sensus externos nobilissima; necessarium enim est, ut imprimis intelligatur, qua ratione illabatur lumen, quo modo per vitra visionem juvantia colligatur, refringatur, & in oculum transmittatur, quo modo formentur in oculo penicilli depingentes imaginem objecti, & qua ratione hæc imago objectum representet. Hanc imaginem in oculo metiri non possumus; unde exhibenda suo modo fuit in tabella, ut ideam aliquam haberemus imaginis in oculo depictæ: non enim objecta videmus secundum dimensiones, quas habent in se, sed secundum dimensiones representatas; igitur hæc omnia erant ad explicandam visionem necessaria.

Sed erit fortè, qui dicat, per ista quidem explicari imaginem in oculo formatam secundum suam figuram & dimensiones representatas, illam tamen non explicari secundum colores objecto proprios: Uti enim Pictor si penicillos habeat eodem colore imbutos, varias quidem figuras representare potest, sed ejusdem semper coloris; ita etiam penicilli in oculo varias quidem, uti explicatum est, exhibere possunt imagines, non tamen colore diversas, cum nullo, vel eodem semper luminis colore imbuantur.

Ad hanc difficultatem respondendum est secundum propria cujusque principia. Peripatetici dicent, penicillos imbui colore vario per diversas species invectas: quanquam difficile sit explicare, quomodo species illæ & rerum simulacra post tot refractiones & inversiones objectum suum representent cum debita proportionem & situ partium naturali: quomodo etiam objectum directè visum non appareat inversum, cum tamen illius species in oculo inversa sit: id certè sine aliquo luminis impulsu non faciliè explicatur. Nevvtonus dicet, penicillos constare radiis heterogeneis, qui per diversas impressiones efficiant colores varios. P. Malbranche dicet, impressiones illas varias inde repetendas esse, quòd penicilli quidam celerius moti fundum oculi crebrius feriant, ac proinde in illis partibus colorem percipi magis vividum, & per hoc diversum. P. Fabri dicet cum Aristotele, penicillos non esse æqualiter radiis confertos, ac per hoc fieri impressiones diversas, quæ colores diver-

los repræsentent. Recolligantur ea, quæ ad initium hujus cap. dicta sunt de coloribus.

CONSIDERATIO IV.

De Sensibus Internis.

Per sensum internum intelligimus potentiam sensitivam, seu potentem elicere cognitiones materiales dependenter ab organis internis, ad quas cognitiones communiter consequitur appetitus materialis. De his igitur hîc sermo est, non autem de cognitione & appetitu rationali, qui elicitur, quin immediate dependeat ab organo corporeo. Dari sensum internum, non in homine solum, sed etiam in brutis, patet tum à posteriori; nam homo & bruta cognoscunt objecta absentia & præterita, quando hæc nullo amplius sensu externo percipi possunt: sic canis quærit, ac proinde cognoscit Dominum amissum, & volucris recordatur pullorum absentium, dum pro illis alimenta conquirat; nec tamen ille Dominum, nec ista pullos ullo sensu externo percipit: tum à priori, quia id necessarium erat, cum ad propriam sustentationem, tum ad generationem & conservationem sobolis.

CAPUT I.

De numero Sensuum Internorum.

Quoad numerum sensuum variant Auctores; quia tamen potentia, ut dictum est, non distinguuntur realiter ab anima, nec isti sensus realiter adæquate distinguuntur inter se, quamvis aliqua distinctio dari possit ex parte organi. S. Thomas 1. p. q. 78. quatuor enumerat, scilicet sensum communem, imaginationem seu phantasiam, potentiam æstimativam & memoriam.

Per sensum communem intelligit illam potentiam internam, quæ omnium sensuum externorum actus & objecta cognoscit, dum sunt præsentia: dum enim quis adurit in pede, non in pede tantum se uri sentit, sed etiam cognoscit in capite, quod aduratur in pede, adeoque & objectum, & sensationem percipit. Vocatur autem hæc potentia sensus communis; quia non unius tantum sensus externi, sed omnium quinque sensuum actus & objecta cognoscit.

Per phantasiam seu imaginationem intelligit potentiam internam, quæ species objectorum per sensus externos & internum communem cognitorum, conservat etiam in eorum absentia: hæc etiam subinde diversarum rerum species intra se combinat aptè, vel ineptè, ut dormientes in somniis solent.

Per potentiam æstimativam intelligit illam, qua anima cognoscit objecta, quæ vel omnino non cadunt sub sensus externos, vel saltem cognoscit sub tali ratione, sub qua non cadunt sub sensum externum, ut cum hirundo cognoscit nidum ex luto & paleis construendum, ad quod multi requirunt species, ut vocant, insensatas, seu per nullum sensum externum hauritas.

Denique memoria est quasi phantasie thesauraria, quatenus conservat illius species, per quas cognoscit res præteritas.